

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 2

РІВНЕ 2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 2

РІВНЕ 2018

УДК 81+82:811.11+811.13

ББК 81+83

S 90

S 90   **Studia Philologica** : зб. студент. наук. праць / редколегія:
О.В. Деменчук, О.В. Константінова, О.І. Павлова [та ін.]. – Рівне
: РДГУ, 2018. – Вип. 2. – 360 с.

Studia Philologica : The Collection of Students' Scientific Works
/ EB: O.V. Demenchuk, O.V. Konstantinova, O.I. Pavlova et al. – Rivne
: RSUH, 2018. – Issue 2. – 360 p.

У збірнику студентських наукових праць «Studia Philologica» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем сучасної філології: германського та романського мовознавства, зіставного мовознавства, лінгвістики тексту, термінознавства, перекладознавства, літературознавства.

The Collection of Students' Scientific Works «Studia Philologica» focuses on the topical issues of contemporary philology: Germanic and Romance Linguistics, Contrastive Linguistics, Text Linguistics, Terminology, Translation, and Literature Studies.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Константінова О.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Михайлова Є.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент.

Рекомендовано до друку вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(*протокол № 5 від 31.05.2018 р.*)

© Автори публікацій, 2018

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

ЗМІСТ

ГЕРМАНСЬКЕ ТА РОМАНСЬКЕ МОВОЗНАВСТВО

Аліфанова О.В.	Мовні засоби вираження заперечення	7
Винарчик М.П.	Le Portfolio européen des langues	12
Сабадош О.М.		
Гапонюк О.А.	Семантична структура зоонімічних фразеологічних одиниць у сучасній німецькій мові	17
Ковбасюк Н.С.	Семантичні характеристики фразеологічних одиниць із семантичним компонентом (денотативний аспект)	22
Максимюк Г.М.	Роль порівняння у мовній репрезентації картини світу	26
Маліжко П.Р.	Вербалізація концептуальної ознаки “привабливість” як складової концепту ФЕМІНІННІСТЬ	31
Миронова А.М.	Концептуальна ознака “розумовий потенціал” в англійській мові	37
Москалик Ю.В.	Особливості вживання інфінітиву в сучасній німецькій мові	42
Панасенко С.В.	Фразеологізми на позначення задоволення в англійській мові	48
Стецюк О.М.	Роль і місце російських запозичень у сучасній англійській мові	53
Толмачова К.М.	Посилена англіцизація сучасної французької мови як одна з її основних проблем	57
Щеулін В.В.	Лексичні засоби вербалізації концепту ВІЙНА в англійській мові	61

ЗІСТАВНЕ МОВОЗНАВСТВО

Бичков Л.О.	Фразеологічні аналоги з компонентом-орнітонімом в англійській та українській мовах	67
Лютікова Є.А.	Типологія компліменту: англо-українські паралелі	72

ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ

Віннікова Д.С.	Стильові риси художньо-публіцистичного тексту соціально-критичного напрямку (фейлетон)	78
Газдун С.В.	Фонографічна стилізація мовленнєвих аномалій у романі Деніела Кіза “Flowers for Algernon”	82
Гошилик Н.С.	Лінгвостилістичні характеристики заголовків англомовних статей на екологічну тематику (на матеріалі газети “The Guardian”)	87
Когуч Ю.А.		

*Збірник студентських наукових праць
«STUDIA PHILOLOGICA»*

Гошилик Н.С. Себій М.С.	Засоби вербалізації авторського концепту COMMON GROUND у політичному дискурсі прем'єр-міністра Канади Джастіна Трюдо	92
Гришина Є.А.	Функціонування модальних дієслів на позначення припущення: гендерний аспект	97
Гуляйгородська Р.Г.	Лінгвостилістична природа і стилістичні функції метафор та епітетів у повісті Рея Бредбері “Кульбабкове вино”	101
Кузнєцова М.В.	Особливості використання виражальних засобів мови в портретному описі героїв роману Е.М. Ремарка “Drei Kameraden”	108
Лавренюк І.М.	Реалізація мовленнєвої агресії в сучасному молодіжному дискурсі	112
Марченко Д.І.	Лексико-граматичні засоби реалізації мовленнєвого акту ‘згоди / незгоди’ в англомовному художньому дискурсі	117
Неліпович Г.О.	Функції фразеологічних одиниць на позначення інтелектуальних характеристик людини у публіцистичних текстах	124
Олексієнко Л.О.	Специфіка дослідження структурно-семантичних трансформацій у дискурсі сучасної англомовної реклами (на матеріалах американських друкованих видань)	128
Преступенко Д.Ю.	Англійські іменникові словосполучення на позначення ‘person’: лінгвальний аналіз	133
Приміч О.В.	Функціонально-стилістичні ознаки інтернет-комунікації	138
Саливончик К.В.	Структурно-семантичні особливості фразеологізмів із компонентом ‘багатий’ – ‘бідний’ (на основі економічних текстів сучасної англійської та німецької мов)	144
Смолько А.Р.	Мовні девіації у сучасній французькій пісні (на матеріалі творчості Stromae та Maître Gims)	149
Томах Ю.В.	Евфемізми як інструмент маніпуляції у ЗМІ	155
Фефелова К.Є.	Статус мовленнєвого акту подяки	160
Хомич К.П.	Прагматичні та функціональні особливості енігматичного тексту (на матеріалі французької мови)	165

ТЕРМІНОЗНАВСТВО

Кічула М.М.	Терміни екології: основні ознаки та вимоги	170
Кравчук А.О.	Англійська літературознавча термінологія: структурний аспект	175

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Алексєєва В.О.	Специфіка перекладу метафоричних термінів у науково-технічній літературі (на матеріалі наукової фантастики)	181
Антіпіна П.А.	Переклад речень із присудком у формі сталого виразу	184
Ахмедова Е.Д.	Особливості україномовного відтворення фонографічних стилізацій (на матеріалі роману Д. Кіза “Квіти для Елджернона”)	189
Білоус К.О.	Сленг як проблема перекладу кінотексту	194
Герасимова Н.І.	Відтворення образу самотності у тексті українськомовного перекладу алегоричної казки-притчі Антуана де Сент-Екзюпері “Маленький принц”	200
Дейнеко А.І.	Відображення національної картини світу в цілісному фразеологічному значенні	204
Кірея Г.І.	Особливості перекладу онімів (за твором Дж.Р.Р. Толкіна “Гобіт або Туди і Звідти”)	210
Колесник Ю.А.	Особливості україномовного відтворення лексичного нонсенсу (на матеріалі роману Дж. Джойса “Улісс”)	216
Кравчук А.Г.	Особливості перекладу реалій англійською в драмі-феєрії Лесі Українки “Лісова пісня”	221
Купрієнко Ю.В. Мірущенко Ю.В.	Лексичні труднощі перекладу англійських газетних заголовків українською мовою	226
Ларкіна К.В.	Функціонування безособових речень в англійській та українській науково-технічній літературі та особливості їх перекладу	231
Мак В.В.	Функціонально-стилістичні особливості перекладу англійськомовного політичного дискурсу	235
Макогон С.А.	Власні назви Дж. Р. Р. Толкіна в українських перекладах (на матеріалі роману-казки “The Hobbit, Or There And Back Again”)	241
Михлик І.О.	Відтворення діалектної лексики при перекладі англійськомовної художньої літератури українською мовою	246
Ольховська А.С. Скнипа С.Є.	Технологія “пам’ять перекладу” у структурі фахової підготовки майбутніх перекладачів	250
Панкова Є.В.	Аспекти дослідження перекладу термінологіки англійськомовної та україномовної терміносистеми сфери торгівлі	256
Петрова О.Є.	Стратегії англо-українського перекладу рекламних текстів	261
Петрусенко І.Є.	Жанрово-стилістичні проблеми перекладу науково-популярних текстів	267

*Збірник студентських наукових праць
«STUDIA PHILOLOGICA»*

Ряпалова А.О.	Особливості прагматичної та соціокультурної адаптації при перекладі художнього тексту	272
Свенцицька О.В.	Специфіка лінгвокультурологічного аспекту перекладу художнього тексту (на матеріалі роману О. Забужко “Музей покинутих секретів”)	278
Сухова А.В. Токар О.В.	Особливості перекладу англомовних бізнес-ідіом українською мовою	282
Татарчук А.Д.	Переклад комічного	288
Тригубчук М.В.	Відтворення гендерно-маркованих одиниць в українських перекладах творів художньої літератури	292
Цуп О.В.	Відображення емоційного стану протагоніста в українському перекладі роману Джона Фаулза “Колекціонер”	298
Черемісін М.В.	Стилістичні особливості метафори та її перекладу у романі Д. Брауна “Код да Вінчі”	303
Яковець О.В.	Особливості перекладу іноземних запозичень українською мовою в англомовних технічних текстах	307

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Бурлака І.С.	Вплив англійського готичного роману на творчість Айріс Мердок та Джона Фаулза	312
Васильєва О.Є.	Стилістичні особливості сучасної авторської казки (на матеріалі растаманської казки)	316
Голинець Ю.І.	Художня специфіка жанру історичного роману	321
Житинська Н.Ю.	Символ тварин у французьких легендах	327
Заєць А.О.	Творчість В. Вітмена у контексті розвитку популярної культури США ХІХ століття	332
Матіїв О.В.	Образ Музи у поетичній рецепції “П’ятірного грона нездоланих співців”	337
Федорів О.В.	Основні тенденції розвитку фантастичної прози у ХХ столітті	342
Чобанюк М.В.	Жанрова своєрідність роману Джона Фаулза “Колекціонер”	347

<i>ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ</i>	354
-------------------------------------	-----

5. Чернишенко І. А. Фактори формування національних мовних картин світу / І. А. Чернишенко // Вісник Житомирського держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2007. – Вип. 32. – 162 с.

6. Lüger H. Satzwertige Phraseologismen. Eine pragmalinguistische Untersuchung / H. Lüger. – Wien : Edition Praesens, 1999. – 310 с.

Кірея Г.І.

Рівненський державний гуманітарний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОНІМІВ (за твором ДЖ.Р.Р. Толкіна “Гобіт, або Туди і Звідти”)

Анотація. Проаналізовано особливості перекладу літературно-художніх онімів у повісті Дж. Р. Р. Толкіна “Гобіт, або Туди і Звідти”, зокрема досліджено використані перекладачем способи перекладу задля адекватного відтворення онімів українською мовою із урахуванням семантики та стилістичного забарвлення як важливих показників ідіостилію письменника.

Ключові слова: онім, антропонім, антропонімічна система, семантика антропоніма, літературно-художній антропонім.

Annotation. Peculiarities of translation of literary anthroponyms in J. R. R. Tolkien’s novel “Hobbit, or There and Back Again” are analyzed, in particular, are studied the methods used by the translator to adequately render the onyms’ semantics and stylistic coloring into Ukrainian as important indicators of writer’s individual style.

Key words: onym, anthroponym, anthroponymic system, anthroponym semantics, literary anthroponym

Форма, звуковий склад, структура антропонімів, що використовуються у творах художньої літератури, збігаються із традиційними моделями антропонімів реальної дійсності. Водночас літературні імена мають власні особливості, адже крім найменування персонажів, у силу своєї “фонетичної, семантичної, та морфологічної вмотивованості” [6, с. 43], вони ще й характеризують героїв. Це – найважливіша роль, яку виконують власні імена у художньому тексті. У зв’язку із вказаним, необхідно відзначити факт стилістичної вмотивованості літературних імен, котру перекладач повинен зберегти у вихідному творі. Академік В. Виноградов стверджував: “Питання про добір імен, прізвищ, прізвиськ у художній літературі, про їхню структурну своєрідність у різних жанрах і стилях, про їхні образні та характеристичні функції – велика й складна тема стилістики художньої літератури” [2, с. 38]. Прізвища, імена, найменування, використані стилістично правильно та чітко, забезпечують досягнення поставленої автором мети та загального духу

художнього твору, вносять у твір специфічний колорит та значення. Першочерговим завданням перекладача є збереження цього колориту у творі засобами іншої мови.

Ономастична система художнього твору є відкритою системою, адже вона формується елементами індивідуально-авторського ономастикону, котрий в свою чергу виступає важливою складовою будь-якого художнього полотна. Ономастична система вважається незамкненою, оскільки її склад постійно оновлюється новими найменуваннями, які з часом можуть набути широкого вжитку, або відійти до периферії. Відповідно й антропонімічна система легендаріуму Дж.Р.Р. Толкіна є частиною авторського ономастикону, що утворюється сукупністю художніх онімів як елементів ономастичних просторів його творів.

Оними (власні назви) – це індивідуальні найменування одиничних об'єктів у зв'язку із потребами людства в індивідуалізації, та обумовлені більшою мірою соціокультурними факторами. Онимія повісті Дж. Р. Р. Толкіна “Гобіт, або Туди і Звідти” представлена групами поетонімів, виділених за різними критеріями, як смисловими, так і формальними. Основними опозиціями, на яких базується ономастична система аналізованого тексту жанру фентезі, можна вважати: імена суб'єктів (антропоніми) та імена об'єктів (топоніми); реальні імена суб'єктів чи об'єктів та вигадані імена суб'єктів чи об'єктів. Одним з різновидів власних назв є антропоніми, тобто особові імена людей, прізвища, прізвиська, псевдоніми.

Переклад вигаданих власних імен художнього твору є складним процесом, адже новоутворені антропоніми, як вкраплення штучної культури, крім звичайної номінації, несуть додатковий сенс, мають певне стилістичне навантаження, особливі стилістично-виражальні можливості, глибоке культурне наповнення у художньому творі, відображають мовну картину світу художнього твору. Поетоніми є важливими елементами стилістичної та організаційної структури художнього тексту, а також є відображенням авторського стилю. До того ж, вигадані власні назви художнього твору відносяться до безеквівалентної лексики. Тож виникають труднощі при виборі способу їх перекладу, відтворення яких мовою перекладу естетично задовольнило б потреби читача у такій же мірі як задовольняє читача оригінальний твір.

Мета нашого дослідження – дослідити особливості передачі власних назв у перекладі фентезійного твору Дж. Р.Р. Толкіна “Гобіт або Туди і Звідти”, котрий здійснила Олена О'Лір.

У традиційному перекладознавстві велике значення мали роботи видатних науковців і лінгвістів, що досліджували перекладацькі способи, які застосовуються при перекладі власних назв, це роботи таких лінгвістів як Л.

С. Бархударов, С. Влахов, С. Флорін, М. П. Кочерган, І. В. Корунець, А.І. Рибакін, Л.Я. Черняхівська тощо.

Існують різні погляди науковців щодо семантичної наповненості власних назв та потреби урахування конотацій при перекладі онімів. Так, С. Влахов та С. Флорін стверджують, що власні імена становлять особливу цікавість, і часто виконують роль лаконічних характеристик персонажа. Власні назви – основа образної системи твору, і дослідження їх семантики є першочерговим завданням перекладача, адже саме це дозволить цілісно побудувати систему образів твору [3, с. 216]. У ім'я героя автор закладає певне значення, яке відповідає характеру цього ж героя, тому правильно підібране ім'я показує зв'язок форми і значення та підсилює емоційне враження на читача. Проте, деякі науковці зауважують, що власні імена передають енциклопедичну інформацію, у них немає ні семантичного значення, ні додаткової конотації, тому найбільш оптимальний спосіб їх перекладу – відтворення графічної оболонки слова мовою перекладу.

Ми вважаємо, що у процесі відтворення власної назви іншою мовою перекладач повинен звернути увагу на семантичне походження найменування. Перекладач у вихідному тексті повинен відтворити семантичне наповнення імені, внутрішню форму, образність; знайти відповідник у мові перекладу, який би мав те саме емоційне та контекстуальне забарвлення, що й оригінальна мовна одиниця, попередньо з'ясувавши походження антропонімів для усвідомлення закодованого змісту імені та, звісно ж, обрати доцільний спосіб перекладу.

При перекладі власних назв використовують такий спосіб як транскодування (транскрибування, транслітерування, адаптивне транскодування, змішане транскодування), коли перекладач передає засобами абетки мови перекладу звукову та графічну форму слова вихідної мови. Транскрибування імені дозволяє зберегти його національну своєрідність, первісну конотацію, при цьому не втрачаючи форми. Чималу кількість власних назв твору перекладено способом транскодування, наприклад:

“...*the famous Belladonna Took, one of the three remarkable daughters of the Old Took...*” – “*знаменита Беладонна Тук, одна з трьох славних доньок Старого Тука*”. Прізвище *Took* транскрибовано у *Тук*, хоча ім'я *Belladonna* транслітеровано, а у перекладі ім'я *the Old Took* застосовано калькування та транскрипцію. У перекладі назви місця проживання гобіта Більбо, “*hobbit hole*” – “*гобітська нора*”, використано адаптивне транскодування, адже форма слова *hobbit* у вихідній мові адаптується до граматично правильної форми прикметника українською (*гобітська*). Перекладачем створено й прикметник “*таківський*” від англійського “*Tookish*”: “*Then something Tookish woke up inside him...*” – “*У ньому прокинулося щось туківське...*”

Також переклад імені дракона “*Old Smaug*” “*Старий Смог*” є прикладом змішаного транскодування, адже більша частина транскодованого слова є ідентичною його звучанню з вихідної мови, але, разом із цим, замість використання українською “*Смауг*”, перекладач обрала “*Смог*” задля емоційного впливу на читача, художнього підкреслення природи дракона, котрий спалював цілі міста, залишаючи лише димовий туман (смог). Подібно до цього перекладено назву гори “*Mount Gram*” як “*Грім-гора*”, а не відповідно до звучання “*Грем-гора*”, задля порівняння височини із природною стихією та назву лісу “*Mirkwood*” як “*Морок-ліс*”, місце куди сонячні промені не діставалися ніколи; “*the ruins of Dale – the old town in the valley*” “*руїн Долу – старого міста в долини*”. “Діл” є синонімом слова “долина”, місто й справді лежить у низовині, отже перекладач не лише максимально можливо зберігає звукову оболонку слова при перекладі, а й створює асоціації для читача.

Транслітерування – спосіб, при якому слова вихідної мови передаються по літерах. При транслітерації письмовий варіант імені не спотворюється, його носій має універсальну, незалежну від мови ідентифікацію. Варто зазначити, що транслітерація є одним із найчастотніших способів перекладу цього твору, про що свідчать численні приклади:

1. “*knocked their king **Golfimbul**’s head clean off with a wooden club*” – “зніс своєю дерев’яною палицею голову їхньому королеві **Гольфімбулю**”.

2. “***Gandalf** looked at him from under long bushy eyebrows...*” – “**Гандальф** зиркнув на нього з-під довгих кошлатих брів...”.

3. “***Kili and Fili**... brought back little fiddles; **Dori, Nori, and Ori** brought out flutes...**Bombur** produced a drum...**Bifur and Bofur** ...came back with clarinets...**Dwalin and Balin** said...*” – “**Кілі та Філі** ... витягли маленькі скрипочки; **Дорі, Норі й Орі** повитягали флейти...**Бомбур** приволік брабан... **Біфур і Бофур** повернулися з кларнетами... **Двалін і Балін** одночасно сказали...”

4. “***Oin and Gloin** were their names*” – “їх звали **Оїн і Глоїн**”.

5. “*... **Bombur** was immensely fat and heavy*” – “**Бомбур** був надто огрядний і важкий”.

6. “***Bungo**, that was **Bilbo**’s father*” – “**Бунго**, який був батьком **Більбо**”.

7. “*Long ago in my grandfather **Thror**’s time*” – “Багато років тому, за часів мого діда **Трора**”.

8. “*It had been discovered by my far ancestor, **Thrain the Old***” – “Гору відкрив мій далекий предок, **Траїн Перший**”.

9. “*Your grandfather was killed... in the mines of **Moria** by **Azog the Goblin***” – “Твого діда **Трора** ... убив у копальнях **Морії Гоблін АзоГ**”.

Калькування (дослівний, буквальный переклад) – відтворення не звукового, а комбінаторного складу слова або словосполучення, передача

внутрішньої форми слова, коли складові частини слова (морфеми) або фрази (лексеми) перекладаються відповідними елементами цільової мови. Калькування не порушує норм вживання та сполучуваності слів в українській мові. Цей спосіб використовують для передачі особистісних характеристик персонажа, закладених у його ім'я. Наприклад, "*Bilbo Baggins was grown up, being about fifty years old or so...*" – "Більбо **Торбин** подорослішав, дожив приблизно до п'ятдесяти чи скількох там літ..."; "*Mr. Baggins of Bag-End, Under-Hill*" – "Пан **Торбин** із **Торбиного Кута**, що під **Пригірком**". Прізвище Торбин (Baggins) свідчить про походження гобіта із місцевості Bag End (означає "дно мішка"). Проблемою для перекладача у цьому випадку є передача мовними засобами зв'язку прізвища та місцевості, із якої походить його володар.

Також транслітерацію застосовано при перекладі прізвищ *Торіна* та *Бандобраса Тука*. "*This last belonged to Thorin, an enormously important dwarf, in fact no other than the great Thorin Oakenshield himself...*" – "Цей останній належав **Торінові**, надзвичайно поважному гному, власне самому **Торінові Дубощиту**...". Торін II (Thorin II), ватажок гномів на шляху до Самотньої Гори, був наречений Дубошитом (Oakenshield), тому що під час Битви за Азанулбізар використовував дубову гілку, щоб відбивати удари, коли його щит розколовся.

"*He [the Bullroarer] charged the ranks of the goblins of Mount Gram in the Battle of the Green Fields, and knocked their king Golfimbul's head clean off with a wooden club*" – "Це він **Бикорев** атакував лави Гоблінів із **Грім-гори** у **битві на Зелених Полях** і зніс своєю дерев'яною палицею голову їхньому королеві **Гольфімбулю**". Прізвисько Бандобраса Тука (Vandobras Took) – "*Bullroarer*" ("Ревіння бика") за своєю етимологією насправді є назвою древнього музикального інструменту, який при розкручуванні видає потужне гудіння, своєрідний сигнал початку бою. Бандобрас виділявся серед гобітів своїм ростом в чотири фути і п'ять дюймів (≈135 см), будучи "велетнем" у світ гобітів, таким чином може бути ототожнений із биком, що своїми закличками, ніби подібними звуками вище названого інструменту, вів свій народ у бій.

Калькування також застосовано для перекладу наступних найменувань:

1. "*Battle of the Green Fields*" – "Битва на Зелених Полях".
2. "*Hobbits ...have become rare and shy of the Big People, as they call us*" – "Гобіти стали рідкісними і почали триматися осторонь від **Великого Народу**, як вони називають нас".
3. "...*The Hill, as all the people for many miles round called it...*" – "**Пригірок**, як його називали всі, хто жив на багато миль довкола...". Пригірок – невеликий горб, словниковий відповідник англійського hill.
4. "*You might try over The Hill or across The Water...*" – "Вам слід було б пошукати охочих у **Загір'ї** або в **Заріччі**...".

5. “*Nearer to the Mountain than the far edge of the Long Lake now-a-days*” – “*Біля Гори – ближче, ніж на дальньому боці Довгого Озера...*”.

Переклад Олени О'Лір наповнений численними цікавими перекладацькими рішеннями, як-от “*The Tookishness was wearing off...*” – “*Туківська кров угамувалася...*”.

Отже, на предмет відтворення антропонімів у перекладі українською мовою було проаналізовано англomовний художній твір Дж. Р.Р. Толкіна “Гобіт або Туди і Звідти”, переклад якого був здійснений Оленою О'Лір. Для перекладу власних назв, а саме антропонімів і топонімів, Олена О'Лір використовувала такі прийоми: транскодування (транскрибування, транслітерування, адаптивне транскодування, змішане транскодування), калькування тощо. Кожен із способів передбачає можливість використання при перекладі додаткового пояснення, якщо значення власної назви контекстуально не розкриті. Одними із найчастотніших способів перекладу антропонімів цього твору стали калькування та транслітерація, про що свідчать численні приклади.

Список використаних джерел

1. Белей Л. О. Нова українська літературно-художня антропонімія : проблеми теорії та історії / Л. О. Белей. – Ужгород : Видавництво УжНУ “Говерла”, 2002. – 175 с.
2. Виноградов В. В. Стилистика. Теория поэтической речи. Поэтика / В. В. Виноградов. – М. : Изд-во АН СССР, 1963. – 256 с.
3. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе / С. Влахов, С. Флорин. – М. : Международные отношения, 1980. – 340 с.
4. Зайцева К. Б. Английская стилистическая ономастика : Тексты лекций / К. Б. Зайцева. – Одесса, 1973. – 63 с.
5. Леонтович О. А. В мире английских имен / О. А. Леонтович. – М. : Астрель, 2002. – 140 с.
6. Луговая Е.А. Топоним виртуального пространства как культурно-историческая категория: автореф. лис. На соискание научн. степени канд. филос. Наук / Е.А.Луговая. – Севастополь, 2006. – 22 с.
7. Магазаник Э. Б. Ономапоэтика, или „Говорящие имена” в литературе / Э. Б. Магазаник. – Ташкент : Изд-во „Фан” УзССР, 1978. – 148 с.
8. Пузырев А. В. Виды мотивированности поэтических собственных имен // Лексика русского языка. Рязань : Изд-во Рязанского педагогического института, 1979. – 50 с.
9. Толкін, Джон Рональд Руел. Гобіт, або Туди і Звідти / Переклад з англійської: Олена О'Лір. 5-те видання. — Львів : Астролябія, 2017. — 384 с.

10. Chester Nathan Gould, “Dwarf-Names: A Study in Old Icelandic Religion”, published in *Publications of the Modern Language Association of America*, Vol. 44 (1929), issue 4, 967p.

11. Hooker, Mark T. Tolkien And Welsh. 1st ed., Wales, Llyfrawr, 2012. – 127 p.

12. Tolkien, J. R. R and J. R. R Tolkien. *The Annotated Hobbit*. 1st ed., Boston, Houghton Mifflin Co., 2002. – 389 p.

Колесник Ю.А.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНОМОВНОГО ВІДТВОРЕННЯ ЛЕКСИЧНОГО НОНСЕНСУ (на матеріалі роману Дж. Джойса “Улісс”)

Анотація. Робота присвячена дослідженню особливостей україномовного відтворення лексичного нонсенсу на матеріалі роману Дж. Джойса “Улісс”. Розглянуто поняття лексичного нонсенсу у лінгвістиці, визначено його функції в рамках літературного дискурсу (зокрема, в рамках досліджуваного твору), визначено шляхи формування лексичного нонсенсу та особливості його перекладу з урахуванням структурних та функціональних характеристик.

Ключові слова: відтворення, звуко символізм, лексичний нонсенс, переклад.

Annotation. The paper deals with the study of the features of the Ukrainian-language reproduction of lexical nonsense based on the novel "Ulysses" by J. Joyce. The concept of lexical nonsense in linguistics is considered, its functions are defined within the framework of literary discourse (in particular, within the scope of the research material), the ways of formation of lexical nonsense and features of its translation are determined, taking into account structural and functional characteristics.

Key words: lexical nonsense, reproduction, sound symbolism, translation.

Явище нонсенсу спричиняє значну зацікавленість та потребує дослідження у багатьох наукових галузях, включаючи перекладознавство. Серед основних проблем, які виникають при відтворенні нонсенсу – відсутність необхідних еквівалентів у мові перекладу, наявність імпліцитної інформації та суб’єктивної думки автора, особлива стилістична забарвленість лексичних одиниць та труднощі, пов’язані з інтерпретацією тексту, який містить зазначене явище.

Одиниці лексичного нонсенсу відносяться до спеціально створених автором одиниць, вони вживаються в особливих випадках художнього

УДК 81+82:811.11+811.13
ББК 81+83

Наукове видання

STUDIA PHILOLOGICA

Збірник
студентських наукових праць

ВИПУСК 2

The Collection of Students' Scientific Works

ISSUE 2

Формат 60x84^{1/16}.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. др. арк. 22,4. Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: "ПараГраф+"
м. Рівне, 33028, вул. Гетьмана Мазепи, 6/8
тел.: (0362) 26-49-27